

Turizm - AZƏRBAYCANDA

Bu yay işlərimin çox olması və iyul-iyul aylarında Azərbaycanda olmadığımıza görə məzuniyyətə çıxmamaq gərarına gəlmişəm. Bu baxımdan həftə sonları aktiv olaraq yerli turistik yerlərə gedirəm. Artıq ikinci həftə sonudur ki, [Aquapark-a](#) oluruq, sözün ağı bu qədər yaxşı xidmət heç gözləmədim. Bugün əminliklə deyə bilərəm ki, Bakıda ən münasib qiymətlə və keyfiyyətli ailəvi istirahət yeri məhz buradır. İnfrastruktur çox yaxşıdır, personal pis deyil (müqayisəli olaraq) və qiymətlər başa düşüləndir (*bütün bu deyilənlər Azərbaycan daxilində müqayisəli yazılır*). Lakin buna baxmayaraq biz hələdə bu istiqamətdə xarici rəqabətdə ciddi geriyə qalırıq. Bəs Sizcə Azərbaycanda turizm biznesində hansı sahə beynəlxalq rəqabətqabiliyyətli ola bilər?!

Mən bu suala keçməzdən əvvəl iki məsələyə toxunmaq istəyirəm: niyə biz adi ailəvi turizm növlərində xaricilərə uduzuruq və Azərbaycan ailəsinin turizm büdcəsi digər ölkələrin vətəndaşları ilə müqayisədə necədir.

1. **Niyə biz xaricilərdən zəifik?!** Bunun bir neçə obyektiv səbəbləri vardır. İlk öncə deməliyəm Azərbaycan təbiyyəti və ölkənin infrastrukturunu buraya **sırf təbiyyəti görməyə** gələn turistlərin maraqlarını xeyli zəiflədir. Mən əlbətdə [Azərbaycan və Azərbaycanın təbiyyətini çox sevirəm](#), lakin bizi İsveçrə, İtaliya, Fransa və ya ən yaxın qonşumuz Gürcüstan müqayisə etsək bizim təbiyyətimiz “qalib” deyil. Buraya infrastruktur məsələsini əlavə etsək, ümumiyyətlə buraya nəyin ki turist gələr, hətta daxildə olan normal gəlirli Azərbaycan ailəsi belə bizdə dincəlməz. Bu istiqamətdə görüləsi iş çoxdur və pessimist olsa yazacam, ümumiyyətlə bizim bu turist istiqamətində şansımız yoxdur! Deyə bilərsiz ki bizim **Xəzər Dənizimiz var!** Əlbətdə var! Lakin yenədə biz elementar müqayisəli təhlil aparsaq görərik ki, bu sahədə beynəlxalq rəqabət

üçün yararsızdır. Söhbət sadəcə Xəzər dənizinin çirkli olması, inftrastrukturun zəifliyi və ya qiymətlərin astronomik olmasından getmir. Məsələ burasındadır ki, Azərbaycana dənizə görə gəlmək istəyən turist, Türkiyyədə, Misirdə və ya İspaniyada tapa biləcəyi heç bir dəyəri burda tapa bilməyəcək, biz sadəcə buna millət, xalq olaraq hazır deyilik. **Tarixi turizm?! Təəsuf ki, Azərbaycanda nə dünyaca məşhur Piramida, nə də tarixdə ciddi özündən söz etmiş bir element yoxdur. Bizdə olan tarixi abidələr (məsələn Qız Qalası, Şirvanşahlar və ya Xan Sarayı) qlobal səviyyədə heç bir tarixi əhəmiyyət kəsb etmir, yəni bu haqda tarixi ədəbiyyatlarda yazılmır. Neysə, mən tarixə çox girmək istəmirəm, lakin dostlar bu istiqamətdə şansımız, ailəvi turizmdən çox deyil.**

- 2. Azərbaycan ailəsi turizmə dəyər verirmi?** Əslində mən bəlkədə yazını elə burdan başlamı edim. Keçən il [Kievdə](#) bir təqdimatən var edi: Avropa və Asiya istehlakçı davranışlarından danışdırdım və bu təqdimata hazırlaşdığım zaman çox maraqlı statistikaya rast gəldim. Asiya ailəsi və Avropa ailəsi ilə müqayisədə istirahət və boş vaxtının keçirilməsində Avropalılar 3, 5 dəfə çox pul xərcləyir. Ailə büdcəsinə düşən faizlərə görə, daha konkret desək əgər Asiyalı boş vaxt və istirahətə ailə büdcəsinin 4-5% xərcləyirsə, Avropalı isə 16-17% çatır. Bu statistikalar Azərbaycanla məsələn Rusiya ilə eyni olduğunu düşünürəm. Biz anadan olanda ev və ev əşyaları haqda düşünürük. Məsələn Sizə bir Statistika verim, orta Azərbaycan ailəsi ildə ev əşyalarına (həmçinin mebel) 150 dollar, rus ailəsi isə cəmi 40 dollar xərcləyir. Məncə Sizə məlum olur biz pulu hara xərcləyirik... Biz həyatın qısa olduğunu tez-tez desəkdə, heç vaxt real əməllərdə buna riayət etmirik. Məsələn mən əminəm Statistika baxsaq çox az Azərbaycanlı xarici ölkələrdə olub, lakin baxın ruslara... demək olar ki, bütün rus ailəsi yayda mütləq harası istirahətə gedir. Bu heçdə imkandan asılı deyil – sadəcə

biz daim pul yağmağı, ev tikməyi, ev genişləndirməyi düşünürük...

Buna baxmayaraq mən həyatda mümkünsüz heçnəyin olmadığını düşünənlərdənəm! Azərbaycan global səviyyədə turizm təklifi hazırlayacağı sahə var – rekrasiyon turizm. Bizdə olan bəzi üstünlüklər demək olar ki, heç yerdə yoxdur və ağıllı marketing (brending) strateqiyası olsa məcə bu sahədə nəse etmək olar. Naftalanda olan potensial, Masallıda bəzi imkanlar müalicəvi turizmi Azərbaycanda rəqabətə davamlı edə bilər. Bunun üçün əlbətdə ki, yalnız marketing və ya mikro səviyyədə deyil, makro səviyyədə ciddi işlər görülməlidir.

Bu işlər görülecəkmi və ya alternativ xərclər cəhətdən bu əsaslandırılmışdırmı?! Bilmirəm... lakin yaxın 10 ildə Azərbaycana xarici turist gələcəyindən ciddi şübhələrim var. 10 il yazmaq istəmirdim 5 il kimi oxuyun...

[Azərbaycan mebel sənayesi – inkişaf perspektivləri](#)

[Aktiv satışlar – şirkətlərin xilasındır](#)